

OBSAH

O autorech	VI
Předmluva	X
Autoři jednotlivých částí	XXIV
Seznam použitých zkratk	XXVI
Právo hmotné a procesní na rozcestí	1
Část první. Právo hmotné a procesní v legislativě a teorii	3
Kapitola 1. Úloha kodifikace v současnosti	5
1.1 Výhody kodifikace	5
1.2 Překážky kodifikace	7
1.3 Kodifikace civilního procesního práva	7
Kapitola 2. Počátky moderní rekodifikace soukromého práva	9
2.1 Rekodifikace soukromého práva v pojetí F. Zoulíka	9
2.2 Úprava ochrany slabší strany v soukromém právu	11
2.3 Moderní tendence v závazkovém právu	13
Kapitola 3. Podstata a postavení procesního práva	17
3.1 Procesní právo jako součást práva veřejného	17
3.2 Zoulíkova koncepce postavení procesního práva v systému práva	19
3.3 Vztah procesního a veřejného práva	21
3.3.1 Vliv dispoziční zásady na charakter procesního práva	22
3.3.2 Vliv projednacích zásady na charakter procesního práva	24
3.3.3 Soud jako „nezúčastněný třetí“	26
3.3.4 Projevy „imperia“ soudu	28
3.4 Závěrem	29
Část druhá. Působení práva hmotného na právo procesní	31
Kapitola 1. Autonomie vůle a dispoziční zásada	33
1.1 Sebeurčení jednotlivce a civilní proces	33
1.2 Dispoziční volnost žalobce	34

Obsah

1.2.1	Vzdání se procesního nároku - - - - -	34
1.2.2	Zpěvtzetí žaloby se vzdáním se nároku - - - - -	36
1.2.3	Rozsudek pro zmeškání žalobce? - - - - -	37
1.3	Právo „nesoudit se“ v naší právní úpravě - - - - -	37
Kapitola 2. Diferenciace sporného a nesporného řízení - - - - -		39
2.1	Úvodní poznámky - - - - -	39
2.2	Diferenciační kritérium v historických souvislostech - - - - -	39
2.3	Diferenciační kritérium v kontextu současné doktríny - - - - -	41
2.4	Význam diferenciačního kritéria nesporného soudnictví - - - - -	42
2.5	K tomu, jaká kritéria má zákonodárce zohledňovat - - - - -	47
2.6	Závěr - - - - -	50
Kapitola 3. Vliv žalobce na právní posouzení nároku soudem- - - - -		51
3.1	Uvedení do problému- - - - -	51
3.2	Přehled názorů - - - - -	51
3.3	Vázanost soudu žalobou jako východisko - - - - -	57
3.4	Materiální pojetí předmětu sporu - - - - -	58
3.5	Procesní chápání předmětu sporu- - - - -	59
3.6	<i>Iura novit curia</i> a právo vyjádřit se - - - - -	68
3.7	Skutečná a domnělá omezení volnosti právního posouzení věci soudem - - - - -	70
3.8	Závěrem - - - - -	72
Kapitola 4. Skryté konstitutivní rozsudky - - - - -		73
4.1	Pojem konstitutivních rozsudků - - - - -	73
4.2	Odchytky v soudní praxi - - - - -	74
4.3	Reakce zahraniční nauky: skryté konstitutivní rozsudky - - - - -	75
4.4	Druhy rozsudků - - - - -	77
4.4.1	Trojčlenné dělení - - - - -	77
4.4.2	Konstitutivní rozsudky příkazující plnění- - - - -	79
4.4.3	Námítka: specifický význam „rozsudku na plnění“ - - - - -	80
4.4.4	Užitečnost trojčlenného dělení - - - - -	83
4.5	Další otázky spojené se skrytými konstitutivními rozsudky - - - - -	83
4.5.1	Obecně: dvě rozhodnutí vyjádřená jediným výrokem - - - - -	83
4.5.2	„Předčasnost“ vykonatelného příkazu - - - - -	84
4.6	Skryté konstitutivní rozsudky - - - - -	85
4.6.1	Jejich praktická potřeba - - - - -	85
4.6.2	Přípustnost skrytého konstituování - - - - -	86

Obsah

Část třetí. Právo procesní jako prostředek ochrany práva hmotného - -	89
Kapitola 1. Orientace exekučního práva - - - - -	91
1.1 Ochrana povinného jako zásada exekučního řízení? - - - - -	91
1.2 Koncepce exekučních sporů, její důvody a limity - - - - -	92
1.3 Perspektivy dalšího vývoje - - - - -	95
Kapitola 2. Meze ochrany povinného v exekučním řízení - - - - -	97
2.1 Úvod - - - - -	97
2.2 Nedostatky v legislativním procesu - - - - -	98
2.3 Odklad výkonu rozhodnutí (exekuce) - - - - -	98
2.4 Nový důvod zastavení exekučního řízení - - - - -	100
2.5 Chráněný účet povinného - - - - -	102
2.6 Zvlášť zranitelné osoby - - - - -	103
2.7 Pořadí pohledávek - - - - -	105
2.8 Závěrem - - - - -	106
Kapitola 3. Role věřitele v insolvenčním řízení 21. století - - - - -	107
3.1 Věřitel jako obligatorní subjekt insolvenčního řízení - - - - -	107
3.2 Změna role věřitele v insolvenčním řízení - - - - -	108
3.3 Motivace věřitelů k účasti v insolvenčním řízení - - - - -	109
3.4 Vývoj motivace věřitelů k účasti v insolvenčním řízení - - - - -	110
3.5 Právní úprava oddlužení v letech 2008 až 2023 - - - - -	111
3.6 Oslabení pozice věřitelů jako důsledek úlev na straně dlužníka - -	112
3.7 Insolvence bez věřitelů? - - - - -	113
3.8 Čas jako zásadní hodnota pro věřitele i dlužníka v oddlužení - -	114
3.9 Porovnání změn v oddlužení z pohledu dlužníka a věřitelů - -	114
3.10 Přednostní pohledávky v insolvenčním řízení - - - - -	115
3.11 Návrh transpoziční novely insolventního zákona - - - - -	118
3.12 Má pro věřitele ještě smysl princip „ <i>pari passu</i> “? - - - - -	119
3.13 Spor o přednostní povahu pohledávky dle § 203a InsZ - - - -	120
Přehled použité literatury - - - - -	277

INHALT

Die Autoren - - - - -	VII
Vorwort - - - - -	XI
Autorenverzeichnis - - - - -	XXV
Abkürzungsverzeichnis - - - - -	XXVII
Materielles Recht und Prozessrecht am Scheideweg - - - - -	123
Erster Teil. Materielles Recht und Prozessrecht in Gesetzgebung und Lehre - - - - -	125
Kapitel 1. Die Rolle der Kodifizierung in der Gegenwart - - - - -	127
1.1 Vorteile der Kodifizierung- - - - -	127
1.2 Hindernisse der Kodifizierung- - - - -	129
1.3 Kodifizierung des Zivilprozessrechts - - - - -	130
Kapitel 2. Ursprünge der Neukodifizierung des Privatrechts- - - - -	133
2.1 Rekodifikation des Privatrechts im Konzept von F. Zoulik - - -	133
2.2 Der Schutz der schwächeren Partei im Privatrecht - - - - -	135
2.3 Moderne Tendenzen im Schuldrecht- - - - -	138
Kapitel 3. Das Wesen und die Stellung des Prozessrechts- - - - -	143
3.1 Prozessrecht als Teil des öffentlichen Rechts? - - - - -	143
3.2 Zouliks Konzept der Stellung des Prozessrechts im System des Rechts - - - - -	145
3.3 Das Verhältnis zwischen Prozessrecht und öffentlichem Recht - - - - -	148
3.3.1 Der Einfluss des Dispositionsgrundsatzes auf die Natur des Prozessrechts - - - - -	149
3.3.2 Der Einfluss des Verhandlungsgrundsatzes auf die Natur des Prozessrechts - - - - -	152
3.3.3 Gericht als „unbeteiligter Dritter“ - - - - -	152
3.3.4 Die Erscheinungsformen des „imperium“ des Gerichts - -	156
3.4 Schlussfolgerungen - - - - -	157

Inhalt

Zweiter Teil. Die Auswirkungen des materiellen Rechts auf das Prozessrecht - - - - -	159
Kapitel 1. Die Willensautonomie und der Dispositionsgrundsatz- - -	161
1.1 Individuelle Selbstbestimmung und Zivilprozess - - - - -	161
1.2 Die Verfügungsfreiheit des Klägers - - - - -	162
1.2.1 Der Verzicht auf Prozessanspruch- - - - -	163
1.2.2 Die Klagerücknahme mit Verzicht auf den Prozessanspruch- - - - -	164
1.2.3 Das Versäumnisurteil gegen den Kläger? - - - - -	165
1.3 Das Recht „nicht zu klagen“ in unserer Rechtsregelung- - - - -	166
Kapitel 2. Die Unterscheidung zwischen streitiger und außerstreitiger Gerichtsbarkeit - - - - -	169
2.1 Einleitende Bemerkungen- - - - -	169
2.2 Das Unterscheidungskriterium im historischen Kontext - - - - -	169
2.3 Das Unterscheidungskriterium im Kontext der heutigen Lehre -	171
2.4 Die Bedeutung des Unterscheidungskriteriums des außerstreitigen Verfahrens - - - - -	173
2.5 Welche Kriterien sollte der Gesetzgeber berücksichtigen? - - -	180
2.6 Schlussfolgerungen - - - - -	183
Kapitel 3. Der Einfluss des Klägers auf die rechtliche Beurteilung des Anspruchs durch das Gericht - - - - -	185
3.1 Einführung in die Problematik - - - - -	185
3.2 Die Ansichten im Überblick - - - - -	185
3.3 Die Bindung des Gerichts an die Klage als Ausgangspunkt - -	193
3.4 Das materielle Konzept des Streitgegenstandes - - - - -	194
3.5 Verfahrensrechtliches Verständnis des Streitgegenstandes - - -	196
3.6 <i>Iura novit curia</i> und das Recht auf das Gehör - - - - -	207
3.7 Tatsächliche und angebliche Beschränkungen der freien gerichtlichen Beurteilung- - - - -	209
3.8 Schlussfolgerungen - - - - -	211
Kapitel 4. Verdeckte Gestaltungsurteile- - - - -	213
4.1 Das Konzept der Gestaltungsurteile - - - - -	213
4.2 Abweichungen in der gerichtlichen Praxis- - - - -	214
4.3 Die Reaktion der ausländischen Lehre: verdeckte Gestaltungsurteile - - - - -	216
4.4 Urteilsarten - - - - -	218
4.4.1 Die Dreiteilung - - - - -	218

Inhalt

4.4.2 Gestaltungsurteile, die eine Leistung befehlen - - - - -	220
4.4.3 Einwand: Die besondere Bedeutung des „Leistungsurteils“ - - - - -	222
4.4.4 Die Nützlichkeit der Dreiteilung- - - - -	225
4.5 Weitere Fragen im Zusammenhang mit verdeckten Gestaltungsurteilen- - - - -	226
4.5.1 Allgemein: zwei Entscheidungen ausgedrückt in einem einzigen Urteilstenor - - - - -	226
4.5.2 „Frühzeitigkeit“ einer vollstreckbaren Anordnung- - - - -	226
4.6 Verdeckte Gestaltungsurteile - - - - -	228
4.6.1 Ihre praktische Notwendigkeit - - - - -	228
4.6.2 Die Zulässigkeit der verdeckten Gestaltung - - - - -	229
Dritter Teil. Das Prozessrecht als Mittel zum Schutz des materiellen Rechts - - - - -	233
Kapitel 1. Die Ausrichtung des Zwangsvollstreckungsrechts - - - - -	235
1.1 Der Schutz des Schuldners als Grundsatz des Zwangsvollstreckungsverfahrens? - - - - -	235
1.2 Das Konzept der Vollstreckungsstreitigkeiten, seine Gründe und Grenzen- - - - -	236
1.3 Aussichten für künftige Entwicklungen- - - - -	240
Kapitel 2. Grenzen des Schuldnerschutzes in der Zwangsvollstreckung - - - - -	243
2.1 Einleitende Bemerkungen - - - - -	243
2.2 Mängel im Gesetzgebungsverfahren- - - - -	244
2.3 Die Aussetzung der Titelvollstreckung - - - - -	245
2.4 Ein neuer Grund der Einstellung des Zwangsvollstreckungsverfahrens - - - - -	247
2.5 Das Pfändungsschutzkonto des Schuldners - - - - -	250
2.6 Besonders schutzbedürftige Personen - - - - -	252
2.7 Die Rangfolge der Forderungen- - - - -	255
2.8 Schlussfolgerungen - - - - -	256
Kapitel 3. Die Rolle des Gläubigers im Insolvenzverfahren des 21. Jahrhunderts - - - - -	257
3.1 Der Gläubiger als notwendiges Subjekt des Insolvenzverfahrens - - - - -	257

Inhalt

3.2 Die Veränderung der Rolle des Gläubigers im Insolvenzverfahren - - - - -	258
3.3 Motivation der Gläubiger zur Teilnahme am Insolvenzverfahren? - - - - -	259
3.4 Die Entwicklung der Motivation der Gläubiger zur Teilnahme am Insolvenzverfahren - - - - -	261
3.5 Die Entschuldung in den Jahren 2008–2023 - - - - -	262
3.6 Die Schwächung der Position der Gläubiger als Folge der Entlastung der Schuldner - - - - -	264
3.7 Die Insolvenz ohne Gläubiger? - - - - -	265
3.8 Die Zeit: der entscheidende Wert für Gläubiger und Schuldner in der Entschuldung - - - - -	266
3.9 Die Veränderungen in der Entschuldung aus der Sicht des Schuldners und der Gläubiger im Vergleich - - - - -	267
3.10 Prioritätsforderungen im Insolvenzverfahren - - - - -	268
3.11 Der Entwurf der Umsetzungsnovelle des Insolvenzgesetzes -	271
3.12 Ist der Grundsatz „pari passu“ für Gläubiger noch sinnvoll? -	272
3.13 Der Streit um die Prioritätsnatur der Forderung nach § 203a Insolvenzgesetz-CZ - - - - -	274
Literaturverzeichnis - - - - -	277